DOI: 10.32844/2222-5374-2020-106-4-2.26**УДК: 343.1****Мірковець Д. М.,***кандидат юридичних наук, доцент*

ОСНОВИ МЕТОДИКИ ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КЕРІВНИЦТВА НА ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

Актуальність статті полягає в тому, що процесуальне керівництво як форма прокурорського нагляду на досудовому розслідуванні потребує вивчення з позицій діяльнісного підходу, тобто як певного комплексу дій (процедури) у визначеній процесуальній формі. Реалізація цієї діяльності здійснюється за допомогою відповідних інструментів, методів, способів, що становлять повноваження процесуального керівника як визначеної законом системи його прав приймати рішення та здійснювати дії з метою забезпечення законності досудового розслідування та дотримання прав його учасників, які є обов'язковими для виконання або виконання яких може залежати від компетенції та повноважень суб'єктів, яких вони стосуються та/або процесуальної ситуації. Метою статті є напрацювання основ методики процесуального керівництва на досудовому розслідуванні, яка визначається нами як інструмент, який призначений для вирішення завдань процесуального керівництва, серед яких і ті, що прямо нормативно не регламентовані, їх реалізація залежить від процесуальної ситуації, обставин провадження, міркувань доцільності та внутрішнього переконання прокурора. Це поточні, організаційні завдання, які спрямовані на визначення найбільш ефективної реалізації повноважень та застосування засобів реагування відповідно до ситуації. Здійснено спробу напрацювання основ методики процесуального керівництва, що включають положення про його організацію та зміст, зв'язок його складових. Обґрунтовано, що розвиток методики передбачає подальше практичне наповнення цих положень із урахуванням завдань процесуального керівництва у конкретних провадженнях. Залежно від отриманих результатів і їх апробації, можливе удосконалення запропонованих тез за різними напрямками, що актуальні для практики, що сприятиме розвитку та ефективній реалізації правозахисного потенціалу прокуратури.

Ключові слова: процесуальне керівництво, методика, досудове розслідування, контрольно-наглядова діяльність.

Актуальність теми. Процесуальне керівництво як форма прокурорського нагляду на досудовому розслідуванні потребує вивчення з позицій діяльнісного підходу, тобто як певного комплексу дій (процедури) у визначеній процесуальній формі.

Реалізація цієї діяльності здійснюється за допомогою відповідних інструментів, методів, способів, що становлять повноваження процесуального керівника як визначеної законом системи його прав приймати рішення та здійснювати дії з метою забезпечення законності досудового розслідування та дотримання прав його учасників, які є

обов'язковими для виконання або виконання яких може залежати від компетенції та повноважень суб'єктів, яких вони стосуються та/або процесуальної ситуації.

Метою статті є напрацювання основ методики процесуального керівництва на досудовому розслідуванні, яка визначається нами як інструмент, який призначений для вирішення завдань процесуального керівництва, серед яких і ті, що прямо нормативно не регламентовані, їх реалізація залежить від процесуальної ситуації, обставин провадження, міркувань доцільності та внутрішнього переконання прокурора. Це поточні, організаційні завдання, які спрямовані на визначення найбільш ефективної реалізації повноважень та застосування засобів реагування відповідно до ситуації.

Виклад основного матеріалу. У якості базової теоретичної моделі ми визначили три рівні (напрями) процесуального керівництва. Вони деталізуються і наповнюються конкретним змістом залежно від обставин провадження та процесуальної ситуації.

1. Загальний (стратегічний): цілеспрямована, предметна загальна оцінка провадження для визначення доцільної (оптимальної) стратегії процесуального керівництва із урахуванням процесуальної ситуації (характер кримінального правопорушення (тяжкість, місце, багатоепізодність, складність, специфіка та ін.), перспективи застосування правообмежувальних заходів, обсяг та напрям особистої участі, строки досудового розслідування, обґрунтовано допустимі результати процесуального керівництва.

Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням не можна розглядати окремо від самого досудового розслідування, як специфічних суспільних відносин, у яких процесуальне керівництво виникає і здійснюється. Із урахуванням цього, загальна оцінка тут передбачає необхідність усвідомлення та сприйняття процесуального керівництва як організованої діяльності, що, у свою чергу означає, що ця діяльність має підстави та межі.

Якщо межі процесуального керівництва визначаються межами досудового розслідування, то до визначення підстав потрібно звернутись окремо. Незважаючи на те, що законодавець поєднує початок процесуального керівництва із початком досудового розслідування і передбачає вимогу внесення відомостей про процесуального керівника до ЄРДР, у правозастосуванні існує проблема, пов'язана із підтвердженням повноважень процесуального керівника.

Щодо діяльності процесуального керівника, порядок внесення відомостей до ЄРДР передбачає, що, серед іншого:

- до Реєстру вносяться відомості про прізвище, ім'я, по батькові прокурора, який здійснює процесуальне керівництво;

- унесення відомостей про призначення процесуального керівника здійснюється невідкладно;

- виняток для процесуальних керівників із умов доступу до внесених у Реєстр відомостей щодо захоплення заручників, кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, а також пов'язаних з прийняттям пропозиції, обіцянки одержання або одержанням неправомірної вигоди, незаконним зайняттям гральним бізнесом, створенням або утриманням місць розпусти, звідництвом,

сутенерством або втягненням особи в зайняття проституцією, збутом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, отруйних чи сильнодіючих речовин або отруйних чи сильнодіючих лікарських засобів до моменту оголошення підозри особі або прийняття рішення про закриття провадження без оголошення підозри особі;

– внесення до Реєстру результатів досудового розслідування прокурором, який здійснює процесуальне керівництво відповідно до ч. 3 ст. 283 КПК України та особиста перевірка перед цим правильності та повноти відомостей про кримінальне правопорушення, осіб, які їх учинили, та рух кримінальних проваджень;

– доступ до відомостей, внесених до Реєстру у межах кримінальних правопорушень, щодо яких здійснюється контроль за додержанням вимог кримінального процесуального законодавства [1].

У Постанові ККС ВС від 17 грудня 2019 року у справі № 235/6337/18, провадження № 51-2641км19 зазначено, що у касаційній скарзі засуджена ОСОБА_1, посилаючись на істотне порушення вимог кримінального процесуального закону, просить судові рішення щодо неї скасувати і закрити кримінальне провадження. Вказує на те, що процесуальне рішення – постанова про призначення групи прокурорів у кримінальному провадженні не містить підпису керівника місцевої прокуратури. У зв'язку з цим вважає зазначену постанову незаконною і такою, що не відповідає вимогам ч. 6 ст. 110 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК). Крім того, на думку засудженої, виходячи з положень ст. 37 КПК, у прокурорів у кримінальному провадженні не було повноважень здійснювати та приймати будь-які процесуальні рішення, а тому всі рішення, прийняті ними, є незаконними. Посилається на те, що апеляційний суд формально розглянув доводи її апеляційної скарги, при цьому всупереч вимогам ст.ст. 401, 402 КПК в ході апеляційного розгляду до провадження було долучено Витяг з ЄРДР, що був наданий прокурором без складання відповідного письмового клопотання про долучення зазначеного доказу до справи. На обґрунтування вказаних доводів засуджена ОСОБА_1 наводить також приклади з практики Верховного Суду (справи № 754/7062/15-к та № 761/20108/15-к) [2].

Апеляційний суд встановив, що в матеріалах справи дійсно міститься постанова про призначення групи прокурорів у кримінальному провадженні керівника Красноармійської місцевої прокуратури Щепіхіна О.В. без підпису останнього, при цьому дійшов помилкового висновку про те, що у прокурора відсутній обов'язок у кожному випадку виносити постанову.

При цьому судом апеляційної інстанції не враховано, що відповідно до положень ч. 1 ст. 110 КПК всі рішення прокурора є процесуальними рішеннями, а згідно з вимогами ч. 3 цієї ж статті рішення прокурора приймається у формі постанови.

Частиною 1 ст. 37 КПК визначено, що прокурор, який здійснюватиме повноваження прокурора у конкретному кримінальному провадженні, визначається керівником відповідного органу прокуратури після початку досудового розслідування. У разі необхідності керівник органу прокуратури може визначити групу прокурорів, які здійснюватимуть повноваження прокурорів у конкретному кримінальному провадженні, а також старшого прокурора такої групи, який керуватиме діями інших прокурорів.

Таким чином, рішення керівника відповідного органу прокуратури про визначення прокурора чи групи прокурорів у конкретному кримінальному провадженні є процесуальним і має бути винесено у формі постанови.

Крім того, апеляційним судом залишено поза увагою й те, що постанова слідчого, прокурора виготовляється на офіційному бланку та підписується службовою особою, яка прийняла відповідне процесуальне рішення, що передбачено ч. 6 ст. 110 КПК.

Дійсно, кримінальний процесуальний закон не містить вимоги про те, що постанова керівника відповідного органу прокуратури про визначення прокурора чи групи прокурорів у конкретному кримінальному провадженні в обов'язковому порядку має бути надана суду разом з обвинувальним актом чи під час судового розгляду.

Проте, згідно з положеннями ч. 2 ст. 92 КПК обов'язок доказування належності та допустимості доказів покладено на сторону, що їх подає, а відповідно до ст. 94 КПК обов'язок оцінки доказів з точки зору їх допустимості покладено на суд.

Оскільки ж сторона захисту поставила під сумнів легітимність процесуальних дій прокурорів та допустимість отриманих під час досудового розслідування доказів внаслідок відсутності, з точки зору сторони захисту, повноважень у прокурорів Зарубіна М.М. та Стюпіна М.О. щодо участі у кримінальному провадженні під час досудового розслідування та судового провадження, суд апеляційної інстанції зобов'язаний був ретельно перевірити й оцінити надані стороною обвинувачення документи на підтвердження повноважень відповідних прокурорів.

Крім того, в ухвалі апеляційного суду зазначено, що це може бути не обов'язково оригінал постанови про призначення групи прокурорів від 31 серпня 2018 року, але жодних доказів, на яких ґрунтується цей висновок, не наведено.

При цьому судом касаційної інстанції зазначено, що виходячи з положень ч. 1 ст. 37, ч. 2 ст. 37, ч.ч. 1, 3, 6 ст. 110 КПК, постанова про призначення прокурора, якою надаються конкретному прокурору (групі прокурорів) повноваження, передбачені ст. 36 КПК, у кримінальному провадженні, є обов'язковою, як і підписання відповідною особою, що її винесла.

Не наділяє прокурора повноваженнями здійснювати нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням з повноваженнями, передбаченими ст. 36 КПК, і витяг з Єдиного реєстру досудових розслідувань за відсутності відповідного процесуального рішення керівника органу прокуратури [3].

У іншій Постанові ВС висловлює аналогічну позицію [4].

Отже, не підтвердження повноважень процесуального керівника визнається суттєвим порушенням процесуального закону і таким, що перешкоджає суду ухвалити законне та обґрунтоване судове рішення, а витяг з ЄРДР за відсутності відповідного процесуального рішення керівника органу прокуратури, не наділяє прокурора повноваженнями здійснювати нагляд за додержанням законів під час проведення досудового

розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням з повноваженнями, передбаченими ст. 36 КПК України.

На цьому рівні процесуального керівництва актуальним також є питання щодо розмежування функцій процесуального керівника і керівника органу прокуратури. Незважаючи на те, що існує практика розподілу повноважень зокрема відповідно до наказів про розподіл обов'язків, у дисциплінарних провадженнях неодноразово піднімалось питання щодо сфери відповідальності процесуальних керівників.

Наприклад, у рішенні ВРП «Про залишення без змін рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 12 грудня 2018 року № 561дп-18 про накладення на керівника Новомосковської місцевої прокуратури Дніпропетровської області Носенка А.О. дисциплінарного стягнення» А.О. Носенко зауважив, що повноваження та коло посадових обов'язків процесуальних керівників у конкретних кримінальних провадженнях та керівника місцевої прокуратури не є тотожними та по-різному врегульовані. Повноваження керівника місцевої прокуратури, якщо він не є процесуальним керівником у конкретному кримінальному провадженні визначені статтями 6, 36, 37, 294, 341 КПК України. Крім того, із посиланням на статтю 36 КПК України зазначено про самостійність прокурора у його процесуальній діяльності [5].

ВРП не вважає таку позицію аргументованою, та зазначає, що керівник прокуратури несе відповідальність за ефективність діяльності органу, керівником якого він є, та може бути притягнений до відповідальності поряд із працівником, яким вчинено порушення, якщо має місце факт неналежної організації та координації керівником роботи підлеглих. Індивідуальна відповідальність окремих процесуальних керівників та заступників керівника не виключає відповідальність керівника прокуратури в контексті виконання ним обсягу повноважень, покладених саме на нього законом і наказами. Носенко А.О. як керівник місцевої прокуратури повинен був належним чином організувати діяльність очолюваної ним прокуратури, контролювати та координувати роботу прокуратури, зокрема через своїх заступників та керівників відділів, що б виключило вірогідність настання наслідків та недоліків, виявлених перевіркою прокуратурою області [5].

Інших висновків у аналогічній ситуації дійшла кадрова комісія з розгляду дисциплінарних скарг про вчинення прокурором дисциплінарного проступку та здійснення дисциплінарного провадження щодо прокурорів ОГП [6].

Потрібно зазначити, що така ситуація є вельми поширеною у дисциплінарній практиці. Вирішення цієї проблеми можливе шляхом чіткого розмежування функцій керівника органу прокуратури та процесуального керівника.

2. Тактичний: планування, інформаційне забезпечення, організація обміну інформацією, вибір заходів, методів та способів діяльності відповідно до потреб розслідування та з метою запобігання можливим порушенням законності досудового розслідування та прав його учасників. Ухвалення, здійснення та погодження процесуальних дій і рішень. Контроль за виконанням вказівок, доручень.

У Наказі ГПУ 28 березня 2019 року «Про затвердження Порядку організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні» зазначено, що прокурор у кримінальному провадженні, здійснюючи процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, відповідно до вимог законодавства:

забезпечує виконання завдань кримінального провадження з дотриманням його загальних засад;

перед погодженням клопотань про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій перевіряє наявність правових підстав для прийняття таких процесуальних рішень, відповідність наведених у них даних вимогам законів, матеріалам і фактичним обставинам кримінального провадження;

вирішує питання про погодження таких клопотань або відмову в їх погодженні;

вживає заходів до об'єднання матеріалів досудового розслідування щодо однієї особи, підозрюваної у вчиненні кількох кримінальних правопорушень, якщо це впливає на правильність кваліфікації дій та можливе призначення покарання;

перевіряє законність і обґрунтованість рішення про закриття кримінального провадження, у тому числі повноту проведення досудового розслідування, захист інтересів учасників кримінального провадження, вирішення питань про спеціальну конфіскацію, долю майна та документів, вилучених або наданих під час досудового розслідування, скасування обмежувальних заходів;

після виявлення фактів винесення слідчим незаконних або необґрунтованих рішень скасовує їх;

у разі згоди з прийнятим рішенням про закриття кримінального провадження за фактами вчинених правопорушень робить відмітку про законність і обґрунтованість такого рішення на копії відповідної постанови, яку долучає до наглядового провадження;

у разі здійснення повноважень у складі групи прокурорів перед вчиненням процесуальних дій та прийняттям процесуальних рішень узгоджує їх зі старшим прокурором групи, рішення якого є остаточним;

забезпечує накопичення документів (копій документів) у наглядовому провадженні у порядку, визначеному чинним законодавством;

контролює виконання доручень і вказівок, наданих слідчому, органу досудового розслідування, відповідному оперативному підрозділу, щодо проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій;

перевіряє за потреби своєчасність і повноту розгляду слідчими клопотань сторони захисту, потерпілого та його представника чи законного представника про виконання будь-яких процесуальних дій і законність прийнятих рішень за результатами розгляду, забезпечує виконання вказаних вимог у разі особистого розгляду таких клопотань;

ініціює перед керівником органу досудового розслідування питання про відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування та призначення іншого слідчого за наявності підстав, передбачених КПК

України, для його відводу або у разі неефективного досудового розслідування;

вживає заходів, передбачених статтями 96-1, 96-2 КК України, статтями 100, 170-174 КПК України, щодо забезпечення спеціальної конфіскації, а також вирішення долі вилучених та арештованих речей і документів у разі закриття кримінального провадження;

відповідно до закону реагує на факти невиконання слідчим письмових вказівок прокурора та за наявності підстав ініціює притягнення слідчого до відповідальності;

у разі закриття кримінального провадження щодо підозрюваного впродовж 3 діб із часу прийняття рішення для перевірки його законності та обґрунтованості надає матеріали закритого кримінального провадження керівнику прокуратури відповідного рівня або його першому заступнику чи заступнику, які в межах компетенції здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування;

у передбачених законом випадках бере участь у розгляді слідчим суддею питань, пов'язаних із проведенням досудового розслідування, висловлює щодо них мотивовану правову позицію, у встановленому законом порядку оскаржує ухвали слідчого судді, бере участь в апеляційному розгляді цих питань;

під час розгляду слідчим суддею скарг на рішення дії чи бездіяльності прокурора, висловлює мотивовану правову позицію щодо законності та обґрунтованості таких дій та рішень;

надає для вивчення керівнику прокуратури або його першому заступнику чи заступнику згідно з розподілом обов'язків проект угоди про визнання винуватості, опрацьовує пропозиції відповідного керівника, після чого за наявності законних підстав укладає угоду;

здійснює інші повноваження, передбачені КПК України [7].

Вивчення та узагальнення правозастосовної практики, результатів перевірки здійснення процесуального керівництва та дисциплінарних проваджень показало, що поширеними недоліками процесуального керівництва є:

- нежиття заходів щодо розшуку підозрюваних після зупинення досудового розслідування;

- відсутність вказівок в провадженнях;

- формальний характер вказівок;

- нежиття заходів до забезпечення слідчими дотримання розумних строків досудового розслідування;

- незабезпечення виконання вимог закону при прийманні, реєстрації, розгляді в органах досудового розслідування підрозділів поліції заяв і повідомлень про кримінальні порушення, своєчасного внесення щодо них відомостей до ЄРДР. Формальне проведення відповідних перевірок, довідки за їхніми результатами, як правило, зводяться до викладення статистичних відомостей.

Потрібно зазначити, що у матеріалах дисциплінарних проваджень сформульовано позицію про неможливість притягнення прокурорів до дисциплінарної відповідальності через неналежне виконання вимог наказу Генерального прокурора України № 4гн від 19.12.2012 «Про організацію

діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» щодо перевірки виконання вимог закону при прийманні, реєстрації, розгляді та вирішенні в органах досудового розслідування заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасного внесення щодо них відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Відповідно до Закону України «Про прокуратуру», КПК України та інших законів у прокурорів відсутні повноваження щодо проведення таких перевірок. Наявність відповідних положень в наказі № 4гн від 19.12.2012 (який прийнятий відповідно до Закону України «Про прокуратуру» 1991 року) не наділяє прокурорів відповідними повноваженнями, оскільки не є законом, а відповідно до ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [8]. У той час як такі недоліки виявляються і фіксуються постійно.

У редакції наказу Генерального прокурора України № 4гн від 19.12.2012 «Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні» (втратив чинність) зазначено: «Керівникам прокуратур усіх рівнів і галузевих підрозділів апаратів, прокурорам – процесуальним керівникам досудового розслідування забезпечити виконання вимог закону при прийманні, реєстрації, розгляді та вирішенні в органах досудового розслідування заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасне внесення щодо них відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань» [9].

У чинній редакції наказу Генерального прокурора України «Про затвердження Порядку організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні» відповідне формулювання надано у такий спосіб: «...виконання вимог закону при прийманні, реєстрації, розгляді та вирішенні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасне внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань [10].

Вирішення цієї проблеми убачається шляхом внесення відповідних змін до КПК України, а саме до ч. 2 ст. 36 доповнивши її наступним положенням: «...забезпечення виконання вимог закону при прийманні, реєстрації, розгляді та вирішенні заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення, своєчасне внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань»;

- неналежне реагування, не реагування на незаконні та необґрунтовані постанови слідчих про закриття кримінальних проваджень;
- проведення слідчих дій зі значними проміжками в часі;
- невжиття заходів з метою оголошення про підозру та скерування обвинувального акта до суду;

- безпідставне об'єднання кримінальних проваджень;
- недоліки під час вивчення правильності визначення попередньої правової кваліфікації у кримінальних провадженнях, неправильної попередньої правової кваліфікації, яка не відповідає фактичним обставинам вчиненого правопорушення;

- відсутність ініціювання питання щодо відсторонення слідчих у випадках неефективного досудового розслідування;

- неналежна перевірка підстав для закриття кримінального провадження;
- не здійснення контролю за виконанням вказівок.

Потрібно підкреслити, що ефективність процесуальних рішень під час здійснення процесуального керівництва залежить від вміння процесуального керівника оцінити їх якість ще до їх прийняття і практичного втілення, тому оцінка дій і рішень з урахуванням потенційних ризиків (можливостей) порушення прав і свобод учасників досудового провадження – важлива складова діяльності процесуального керівника.

До таких ризиків можна віднести:

- недотримання прав учасників досудового провадження;
- перевищення меж компетенції органами, які здійснюють досудове розслідування;
- невідповідність дій і рішень нормативним вимогам, що включає як очевидну невідповідність, так і неправильне (розширене, звужене, помилкове) тлумачення, викривлення змісту законодавчих приписів і, як наслідок, невідповідність їх вимогам законності;
- можливі (потенційні) порушення або недотримання положень ЄКПЛ;
- обґрунтованість дій і рішень не тільки посиланням на норми закону, а й обставини провадження.

Тут також важлива особлива увага до дій і рішень, що ухвалюються за умов існування прогалин правового регулювання, колізій, та недоліків (правова невизначеність) законодавства, що потребує вивчення судової практики, звернення до позицій міжнародних документів, практики ЄСПЛ.

Не викликає сумніву, що ефективність тактичного напрямку процесуального керівництва залежить від обізнаності процесуального керівника про особливості кримінального правопорушення та специфіку його розслідування. Тому нормативними вимогами передбачено, що керівники прокуратур усіх рівнів, структурних підрозділів прокуратур усіх рівнів, їх перші заступники та заступники відповідно до розподілу обов'язків та у межах повноважень, передбачених КПК України при визначенні прокурора у кримінальному провадженні обов'язково дотримуються рівномірного розподілу кримінальних проваджень з урахуванням такого критерію навантаження на прокурора як досвід роботи прокурора, його спеціалізація [10].

Як приклад спеціалізації, можна навести організаційну структуру підрозділів Офісу Генерального прокурора (ОГП) щодо процесуального керівництва, визначену у Наказі ГПУ «Про затвердження структури Офісу Генерального прокурора». Так, виокремлено структурні підрозділи:

управління нагляду та процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо організованої та транснаціональної злочинності;

відділ процесуального керівництва досудовими розслідуваннями Служби безпеки України та підтримання обвинувачення;

відділ процесуального керівництва досудовим розслідуванням щодо захисту суверенітету і територіальної цілісності України та підтримання обвинувачення;

відділ процесуального керівництва та підтримання обвинувачення щодо співробітників спеціальних органів правопорядку;

спеціалізована прокуратура у сфері нагляду за кримінальними провадженнями про військові злочини та у сфері оборонно-промислового комплексу;

департамент процесуального керівництва в особливо важливих кримінальних провадженнях: відділи процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо розкрадання державних коштів; у кредитно-фінансовій сфері; щодо посягань на права інвесторів; в екологічній сфері; щодо легалізації (відмивання) злочинних доходів;

департамент процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про катування та інші серйозні порушення прав громадян з боку правоохоронних органів;

департамент процесуального керівництва у кримінальних провадженнях про злочини, вчинені у зв'язку із масовими протестами у 2013-2014 роках;

спеціалізована антикорупційна прокуратура;

відділ процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованій території Автономної Республіки Крим і міста Севастополя та в умовах збройного конфлікту;

відділ процесуального керівництва у кримінальних провадженнях щодо злочинів, вчинених на тимчасово окупованих територіях у Донецькій і Луганській областях та в умовах збройного конфлікту [11].

3. Проблемний (реалізація), реагування: оцінка обставин порушення, його зміст, вжиття заходів реагування. Вибір заходів реагування, які відповідають процесуальній ситуації і застосування яких вирішить проблему, що виникла. Обґрунтування того, що порушення мало місце і своєї позиції.

Прокурор, реалізуючи свої повноваження перевіряє законність рішень і дій органів досудового розслідування і у випадку виявлення порушень вживає заходів прокурорського реагування, які виражаються у здійсненні дій і прийнятті рішень процесуального і організаційного (забезпечувального) характеру.

Висновок. Отже, визначені складові виражають сукупність можливостей для досягнення мети процесуального керівництва та вирішення його завдань.

Сформульовані положення відображають зміст і напрям методики процесуального керівництва шляхом інтеграції ресурсів і можливостей, передбачених повноваженнями процесуального керівника та завданнями процесуального керівництва, що орієнтує на вибір, перелік, послідовність дій та рішень із урахуванням обставин провадження.

Вони можуть використовуватись: для розроблення методичних та нормативних документів щодо процесуального керівництва; під час планування та визначення завдань процесуального керівництва у окремих досудових провадженнях; при оцінці результатів процесуального керівництва, його якості та ефективності; для удосконалення та розроблення нових підходів щодо методики процесуального керівництва; для розширення аналітичних можливостей процесуального керівництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про затвердження Положення про порядок ведення Єдиного реєстру досудових розслідувань: наказ Генерального прокурора України від 6 квіт. 2016 р. № 139. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-16#Text>.

2. Постанова Верховного Суду Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 17 груд. 2019 р. Справа № 235/6337/18. Провадження № 51-2641км19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86468617>.

3. Постанова Верховного Суду Першої судової палати Касаційного кримінального суду від 17 груд. 2019 р. Справа № 235/6337/18. Провадження № 51-2641км19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86468617>.

4. Постанова Верховного Суду Другої судової палати Касаційного кримінального суду від 28 листоп. 2019 р. Справа № 235/6733/18. Провадження № 51-4657 км 19. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/86070646>.

5. Про залишення без змін рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів від 12 грудня 2018 року № 561дп-18 про накладення на керівника Новомосковської місцевої прокуратури Дніпропетровської області Носенка А.О. дисциплінарного стягнення: рішення Вищої ради правосуддя від 26 листоп. 2019 р. № 3155/0/15-19 URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/1391>.

6. Про закриття дисциплінарного провадження стосовно (конфіденційна інформація) ОСОБА 1: рішення кадрової комісії з розгляду дисциплінарних скарг про вчинення прокурором дисциплінарного проступку та здійснення дисциплінарного провадження щодо прокурорів від 24 верес. 2020 р. № 230дп-20.

7. Про затвердження Порядку організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України від 28 берез. 2019 року № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0363-19#Text>.

8. Про накладення дисциплінарного стягнення на начальника Верховинського відділу Надвірнянської місцевої прокуратури Івано-Франківської області Гнип'юка Д.Д.: рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів № 131дп-19 від 17 квіт. 2019 р. URL: <https://www.kdkp.gov.ua/decision/2019/04/17/1486>.

9. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: наказ Генерального прокурора України № 4гн від 19 груд. 2012 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v_004900-12#Text (втратив чинність).

10. Про затвердження Порядку організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України від 28 берез. 2019 року № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0363-19#Text>.

11. Про затвердження Порядку організації діяльності прокурорів і слідчих органів прокуратури у кримінальному провадженні: Наказ Генеральної прокуратури України від 28 берез. 2019 року № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0363-19#Text>.

D. Mirkovets

FUNDAMENTALS OF METHODOLOGY OF PROCEDURAL MANAGEMENT ON THE PRE-EXAMINATION INVESTIGATION

The relevance of the article is that procedural guidance as a form of prosecutorial supervision in pre-trial investigation requires study from the standpoint of the activity approach, ie as a certain set of actions (procedures) in a certain procedural form. The implementation of this activity is carried out using appropriate tools, methods, methods that constitute the authority of the procedural manager as a statutory system of his rights to make decisions and take action to ensure the legality of pre-trial investigation and compliance with the rights of its participants. which may depend on the competence and authority of the subjects to whom they relate and/or the procedural situation. The purpose of the article is to develop the basics of procedural guidance in pre-trial investigation, which we define as a tool designed to address the problems of procedural management, including those that are not directly regulated, their implementation depends on the procedural situation, circumstances, considerations and internal conviction of the prosecutor. These are current, organizational tasks that are aimed at determining the most effective implementation of powers and the use of response tools in accordance with the situation. An attempt has been made to develop the basics of the methodology of procedural management, which include provisions on its organization and content, the relationship of its components. It is substantiated that the development of the methodology provides for further practical content of these provisions, taking into account the tasks of procedural guidance in specific proceedings. Depending on the obtained results and their approbation, it is possible to improve the proposed theses in various areas that are relevant to practice, which will contribute to the development and effective implementation of the human rights potential of the prosecutor's office.

Keywords: procedural management, methods, pre-trial investigation, control and supervision activity.